

Werkboek columns lezen en schrijven

Naam:

Klas:

Illustratie: Gijs Kast, HP de Tijd, 29-1-2019

Inhoudsopgave

Les 1.....	4
Opdracht 1: welke teksten horen bij elkaar en waarom?.....	4
Opdracht 2: genrekenmerken	5
Theorie genre	5
Les 2.....	6
Theorie genrekenmerken column.....	6
Opdracht 3: twee columns	7
Les 3.....	13
Theorie taalgebruik in columns.....	13
Opdracht 4: oordelende woorden in een column.....	14
Opdracht 5: een reactie in stijl	16
Les 4.....	18
Leerdoelen.....	18
Opdracht 6: onderzoek naar een columnist.....	18
Opdracht 7: jouw eigen stijl	22
Les 5.....	24
Opdracht 8: een column schrijven in jouw persoonlijke stijl	24
Les 6.....	28
Opdracht 9: receptanalyse	28
Opdracht 10: welk genre is dit?	30

Les 1

Opdracht 1: welke teksten horen bij elkaar en waarom?

Je werkt in groepjes van 3-4. Jullie krijgen acht teksten. Er horen steeds twee teksten bij elkaar.

- Bekijk de teksten goed, je hoeft ze niet helemaal te lezen.
- Bepaal met elkaar welke twee teksten steeds bij elkaar horen.
- Vul daarna de onderstaande tabel in.

Nummers van de teksten die bij elkaar horen	Toelichting: waarom horen deze teksten bij elkaar?

Opdracht 2: genrekenmerken

Je gaat nu twee van de acht teksten uit opdracht 1 beter bekijken. Je docent vertelt je welke twee teksten dat zijn.

- Werk samen in je groepje.
- Beantwoord de onderstaande vragen door zoekend te lezen.

	Tekst: (schrijf hier de titel op)	Tekst: (schrijf hier de titel op)
Wat is het doel van de tekst? Informeren, overtuigen, amuseren, ...?		
Voor welk publiek is de tekst geschreven? Een specifieke doelgroep of een algemeen publiek, volwassenen of jongeren, ...?		
Hoe is de tekst opgebouwd ? Waar staat de belangrijkste informatie? In welke volgorde wordt de informatie gebracht?		
Hoe ziet de tekst eruit, wat is de vorm van de tekst? Met of zonder afbeeldingen? Hoe lang is de tekst?		

Theorie genre

Een genre bestaat uit een groep teksten waarvan het doel overeenkomt. Ook lijken de teksten veel op elkaar wat betreft opbouw, vorm, taalgebruik en inhoud. Het woord genre wordt niet alleen voor zakelijke teksten gebruikt, maar ook voor bijvoorbeeld liedjes (met genres als hiphop, soul, rock enz.) en romans (met genres als psychologische roman, science fiction, avonturenroman enz.).

Het is handig om te weten tot welk genre een tekst behoort. Als je meer weet over de kenmerken van een genre, dan weet je wat je kunt verwachten als je een tekst gaat lezen en dan weet je waar je rekening mee moet houden als je een tekst gaat schrijven.

Les 2

Theorie genrekenmerken column

De teksten binnen een genre hebben veel dezelfde kenmerken. Een column kun je bijvoorbeeld herkennen aan de volgende genrekenmerken.

Bron	Columns kunnen in allerlei media voorkomen, maar zie je vooral in kranten en tijdschriften of op websites van kranten en tijdschriften.
Doel	Columnisten willen hun lezers vooral raken, oftewel ze emotioneren . Je zou kunnen zeggen dat dat een vorm van amuseren is. Een bijna net zo belangrijk doel is overtuigen , columnisten brengen graag hun mening over.
Publiek	Columns worden geschreven door professionele schrijvers, columnisten, die in opdracht of in dienst van de betreffende bron schrijven. Columnisten hebben een eigen stijl en trekken daardoor een bepaald vast publiek. De afstand tussen schrijver en lezer is klein . De columnist deelt emoties en ervaringen met lezers. Lezers worden soms direct aangesproken en voelen zich betrokken bij de columnist.
Inhoud	Een column kan over van alles gaan. Columnisten hebben vaak een min of meer vast onderwerp waarover ze schrijven, bijvoorbeeld taal, sport of actualiteit. Het onderwerp wordt vanuit een onverwachte, verrassende invalshoek beschreven waarbij vaak persoonlijk ervaringen en humor worden gebruikt. Columnisten hebben veel vrijheid.
Opbouw	De opening van een column trekt de aandacht van de lezer. In het middenstuk wordt de kerngedachte uitgewerkt aan de hand van anekdotisch materiaal . Het slot geeft iets te denken mee over de door de columnist aangedragen zienswijze.
Taalgebruik	Omdat een columnist een persoonlijke, eigen stijl heeft, kan het taalgebruik tussen columns heel erg verschillen. Er zijn wel een aantal algemene kenmerken, zoals het gebruik van directe aanspreekvormen (u, jij, ik, wij) en van overdrijving, humor, relativering, karikaturen, ironie, herhaling en beeldspraak . Deze kenmerken komen onder andere tot uiting in het gebruik van oordelende woorden zoals versterkers, verzwakkers en stempels (zie blz. 13 voor een verdere uitleg).
Vorm	Een column heeft een vaste plaats in de krant of het tijdschrift en verschijnt met regelmaat , bijvoorbeeld wekelijks. De tekst is relatief kort (één kolom) en heeft een herkenbare opmaak , vaak met een foto van de columnist.

Opdracht 3: twee columns

In deze opdracht vergelijk je twee columns met elkaar en analyseer je waarom het eigenlijk columns zijn.

Stap 1

- Verdeel de columns onder elkaar: de oudste twee lezen *Stop eens met de Engels in reclames* (blz. 8-9) en de jongste twee lezen *Schouder*s (blz. 10-11).
- Streep tijdens het lezen aan waar je genrekenmerken herkent.
- Vul de kolom van jullie column in onderstaand schema in.

	Stop eens met de Engels in reclames – Japke-d. Bouma	Schouders – Ellen Deckwitz
1. Inhoud: wat is de belangrijkste boodschap van deze column?		
2. Opbouw: trekt de opening de aandacht? Staat er anekdotisch materiaal in het middenstuk? Geeft het slot iets te denken mee?		
3. Taalgebruik: wat valt je op aan het taalgebruik? Zie je beeldspraak, overdrijving, humor, ... ? Wordt de lezer aangesproken?		
4. Vind je dit een echte column of niet? Waarom?		
5. Wat is het effect van de column op jou als lezer? Of: wat denk je dat de schrijver voor effect wil bereiken?		

Stap 2

- Bespreek met elkaar de twee columns.
- Vul tijdens het gesprek ook de kolom van de andere column in.

Stop eens met dat Engels in reclames

Japke-d. Bouma

W

aar ik me de hele week al groen en geel aan

loop te ergeren is het woord *'cashback'* uit de reclame van de MediaMarkt. Daar hebben ze het steeds over cashback, in plaats van geld terug. Elke avond is dat spotje op de tv. Je kan dan een telefoon kopen en 15 euro cashback krijgen. Of een tv en dan 50 euro cashback. Alsof we niet weten wat 'geld terug' betekent en dat in het Engels uitgelegd moeten krijgen.

Ik erger me al behoorlijk lang aan al dat Engels in het Nederlands. Op kantoor, in de krant, maar in de reclame is het helemaal erg. Doodnormale Hollandse bedrijven die ineens Engels gaan praten waar dat nergens voor nodig is. Maar die cashback was de druppel.

Want als we zoiets oer-Hollands als 'geld terug' al in het Engels moeten zeggen, kunnen we wat mij betreft de Nederlandse taal wel opdoeken. En maar zeuren dat de Nederlandse identiteit onder druk staat, kom op zeg.

Het Engels is overal in de reclame. *'Live, life, love, Livera'* bijvoorbeeld. Alsof je ineens kosmopolitisch wordt als je een schone onderbroek aan hebt. Of *'power to you'* van Vodafone. Allemaal met een stekker in je hand door het land, maar dan wel in het Engels. Alsof die bedrijven dagelijks met gevaar voor eigen leven de landsgrenzen moeten oversteken om hun koopwaar aan de man te brengen en niet gewoon alles regelen vanaf een saai hoofdkantoor in Waddinxveen, Hoofddorp of Alphen aan den Rijn.

Laatst dacht ik: misschien heeft dat Engels een functie. Zo hoorde ik van een visboer die *'world of fresh fish'* op zijn kraam had staan. Misschien dat die vissen onderling Engels praten. Of planten, en fruit, die spreken misschien ook geen Nederlands! Zo voert Alpro, dat is een soort zuivelmerk, als motto *'enjoy plant power'*.

Maar wat is het excuus van al die andere bedrijven? Ik denk dat ze willen verbloemen dat het allemaal nergens op slaat wat ze roepen. Neem nou zo'n 'open your world' van Heineken. Alsof we met een blikopener aan de slag moeten om de kroonkurk van moeder aarde eraf te krijgen. Of Philips, die jaren 'Let's make things better' geroepen heeft, en iedereen maar denken 'waar wachten jullie op?'

De universiteit Groningen. Die heeft als motto 'born leaders reach for infinity'. Dan denk ik: als je een geboren leider bent, hoef je er ook niet voor te studeren. En hebben die *born leaders* niks beters te doen dan de hele dag naar het oneindige te reiken? Meubelfabrikant Prominent is 'designed to relax'. Tja, dat ben ik zelf ook. En reisbureau TUI zegt 'discover your smile' Blijkbaar vergaat het lachen je op zo'n vakantie als je je glimlach weer helemaal moet ontdekken.

En Rotterdam heeft het motto 'make it happen'. Wát dan? Wat moet er gebeuren, wat moet ik doen, wanneer en waarvoor? Ga het lekker zélf doen, Rotjeknor.

Misschien moeten we geld terug gaan vragen aan universiteiten, steden en bedrijven die alleen nog maar Engels koeterwaals kunnen bezigen. En dan beginnen we met de MediaMarkt. Hello hello Mediamarket, ik wil mijn geld terug.

Of beter: I want my cashback.

Bron: NRC Handelsblad, 30-1-2017

Schoudera

Zondag was mijn jongste

neefje (10) over de vloer om te gamen, maar waar hij gewoonlijk zo opgewekt is als een jack russell in een worstenstruik, kon er die ochtend geen glimlach vanaf. Stilletjes hield hij de controller in zijn handen. Zijn moeder, gediplomeerd psycholoog, heeft een hele trukendoos om de kindergeest open te breken (met daarin geboden als ‘Vraag nooit Waarom’ en ‘Denk NIVEA: Niet Invullen Voor Een Ander!’) die haar jongens inmiddels van haver tot gort kennen.

„Gast, waarom ben je vandaag zo super ongelukkig?” vroeg ik dus maar.

Mijn neefje staaarde voor zich uit en zei toen:

„Ik ben lelijk hè.”

Mijn hart stopte even met slaan. Hij is het prachtigste mens dat ik ken.

„Hoe kom je daar nou weer bij, je opa, die is pas lelijk”, begon ik, waarop hij met zijn ogen rolde. Wat bleek: de meisjes uit zijn klas hadden vrijdag een poll gehouden wie ze de minst knappe jongen van hun groep vonden. Het werd mijn neefje. Daar kon je van alles tegenin brengen: dat die meiden aan

voortijdige staar leden, dat een mening maar een mening was, dat hij echt superknap was, maar de schade was al opgelopen. Er was letsel waar ik niet tegenop kon redeneren, omdat ik familie was en dus hopeloos bevooroordeeld.

„Ga eens staan”, zei ik. Traag stond hij op. Zijn houding was veranderd. Hij stond krommer dan een vraagteken.

„En nu recht”, zei ik, terwijl ik hem omhoogduwde, als om hem uit te deuken. „Dat kan veel beter. In Hongarije zeggen ze niet voor niets dat schoonheid in de schouders zit. Hoe beter je houding, hoe knapper men je daar vindt.”

Dat werkte. De rest van de middag zat hij kaarsrecht, en met opgeheven hoofd ging hij de deur uit, hoewel een glimlach ontbrak. Ik bleef achter met een zwaar gemoed. Het ergste was niet eens dat hij zich opeens lelijk voelde doordat anderen de noodzaak zagen hem ongevraagd in een rangorde te plaatsen, maar dat hij opeens het belang van uiterlijk zag. Hoe dat kon fucken met je geest, met je zelfwaarde. En hoe machteloos hij daar tegenover stond.

Die avond lag ik in bed met mezelf te onderhandelen. Te bedenken waarom hij dit zou overleven. Hij is mentaal sterk genoeg om dit aan te kunnen, dacht ik. Hij is de liefste, vrolijkste, slimste en mooiste jongen van de hele wereld. En toch zag ik hoe de mening van anderen hem aantastte. Hoe weerloos zelfs een sterk persoon is wanneer hij op zijn uiterlijk wordt gepakt. Dat nu al het aanpraten van minderwaardigheid op basis van looks begon. Tien, dacht ik. Hij is nog maar tien.

Ellen Deckwitz schrijft op deze plek een wisselcolumn met Marcel van Roosmalen.

Bron: NRC.next, 2-4-2019

Les 3

Theorie taalgebruik in columns

Subjectieve taal: oordelende woorden

- Objectieve taal is feitelijk en dus onafhankelijk van meningen van mensen. In objectieve taal is weinig sprake van oordelende woorden.
- Subjectieve taal is afhankelijk van persoonlijke smaak en voorkeur en bevat in meer of mindere mate een oordeel of een mening. In subjectieve taal vind je veel oordelende woorden.
- Columns zijn bijna altijd subjectief: de columnist laat zijn of haar mening in meer of mindere mate blijken. Columnisten hebben hun eigen stijl en gebruiken daar vaak oordelende woorden voor. Er zijn verschillende soorten oordelende woorden, maar in deze lessen kijken we vooral naar versterkers, verzwakkers en stempels.

Versterkers en verzwakkers

- Versterkers en verzwakkers zijn woorden die een ander woord of een gebeurtenis groter/beter/extremer of juist kleiner/slechter/zwakker maken.
- Voorbeelden van versterkers: echt, heel erg, verschrikkelijk.
- Voorbeelden van verzwakkers: een beetje, nauwelijks.

Stempels

- Stempels zijn woorden die een gebeurtenis of een persoon beschrijven (bestempelen) op een meer of minder subjectieve manier. Je kunt deze subjectieve omschrijving vervangen door een objectieve omschrijving of andersom. Zo kun je een tekst objectiever of juist subjectiever maken.

persoon/gebeurtenis

minister-president Rutte
wielrenner Tom Dumoulin

Eurovisie Songfestival
niet meewerken
meenemen
het huis
een auto

stempel

vrijgezel, polderpremier
de toekomstig winnaar van de Tour de France, de immer
geblesseerde renner
het internationale liedjescircus, het spektakel in Tel Aviv
dwarsliggen, verzetten
meeslepen, torsen
de villa, het krot
een bolide, een karretje

Effect van subjectief taalgebruik

Oordelende woorden hebben effect op de lezer. Deze woorden kunnen de houding van de lezer positief of negatief beïnvloeden. Kijk maar naar het voorbeeld over Tom Dumoulin hierboven. De lezer neemt het oordeel van de schrijver over of verzet zich er juist tegen. Ook kunnen oordelende woorden de kennis van lezers vergroten. Het huis dat een villa wordt genoemd zal waarschijnlijk groter dan een gemiddeld huis zijn.

Opdracht 4: oordelende woorden in een column

Op bladzijde 15 zie je een column van Gijs Groenteman over klimaatspijbelars (leerlingen die tijdens schooltijd meedoen aan protestacties voor een beter klimaat).

Stap 1

- Verdeel de volgende twee taken: de oudste twee groepsleden gaan op zoek naar versterkers en verzwakkers, de jongste twee gaan op zoek naar stempels.
- Lees de column in deze tweetallen en voer een van de bijbehorende onderstaande opdrachten uit.

(voor de oudste twee) Zet een cirkel om de versterkers en verzwakkers. Omschrijf daarna wat voor effect deze versterkers en verzwakkers op jou als lezer hebben: maken ze de column leuker, saaier, interessanter, ...?

(voor de jongste twee) Gijs Groenteman gebruikt in de column verschillende 'stempels' voor de klimaatspijbelars en voor kinderen. Zet een vierkant om deze stempels. Omschrijf daarna of de stempels positief of negatief bedoeld zijn. Wat vindt Gijs Groenteman van kinderen in het algemeen en klimaatspijbelars in het bijzonder en hoe zie je dat terug in de stempels?

Stap 2

Wissel jullie aantekeningen uit.

Klaar? Ga verder met opdracht 5.

Klimaatspijbelaar, hoe ver wil je gaan?

Ik was geen spijbelaar op school. Te bang om door het systeem te worden voorzien. Dat is wel de reden dat ik zonder zittenblijven de middelbare school ben doorgewandeld, dus rouwig ben ik er niet om, maar och, als ik toch eens gelegitimeerd had mogen spijbelen! Dat had ik dus heerlijk gevonden.

In Brussel wordt momenteel heel druk gespijbeld voor het klimaat. Klimaatspijbelaars heten de kinderen die de straat op gaan, 35.000 stuks inmiddels, nu al drie donderdagen op rij. Om via gespijbel een strengere klimaatwetgeving af te dwingen.

Als ik in deze tijd als scholier had geleefd, had ik mij honderd procent zeker bij de klimaatspijbelaars aangesloten, en ik voorspel dat het klimaatgespijbel binnen de kortste keren ook overwaait naar Nederland, want zo'n kans laat geen kind zich ontnemen.

Het begon met één Zweedse scholiere, nu is er dus een wereldwijde spijbelbeweging, en dit alles gaat gepaard met veel schuldgevoel afschuiven op ons, de oudere generatie.

Ik vraag me af of de spijbelaars echt iets gaan afdwingen. Wie kan het eigenlijk wat schelen dat er gespijbeld wordt? Wie heeft er last van? Voor de leraren is het wel rustig denk ik, ze reageren ook nogal lauw op al het gespijbel.

Eigenlijk snijden de leerlingen vooral zichzelf ermee in de vingers. Als ze spijbelen, missen ze belangrijke natuurkundelessen bijvoorbeeld, zo ontwikkelen ze zich niet en vergaren ze geen kennis om later supermoderne windmolens te ontwikkelen. Het klimaat wordt ernstig tekortgedaan.

Dit probleem heb ik trouwens vaker met kinderen en idealen. Hoe ver zijn ze écht bereid te gaan voor een betere wereld?

In mijn jeugd, de tijd van Kinderen voor Kinderen, werd er een beeld geschetst van kinderen als roomblanke heiligen die het beste met de wereld voor hadden, terwijl 'grote mensen met bommen wilden spelen' en de wereld voor hun plezier in het verderf leken te storten.

Destijds was ik het daar helemaal mee eens. Inmiddels ben ik volwassen en kijk ik er heel anders tegenaan. Ik heb veel kinderen meegemaakt, en heb exemplaren heftige ruzies zien maken, inclusief slaan en schoppen, over wie er bijvoorbeeld met een rood stukje touw mocht spelen.

Als een van die kinderen dan een neutronenbom op het andere kind had kunnen gooien, had hij dat zéker gedaan. Kinderen zijn niet pacifistisch of menslievend, kinderen zijn egoïstische materialisten die alles voor zichzelf willen en pas na lange onderhandelingen, en met lange tanden, bereid zijn te delen.

En wat betreft het klimaat? Volgens mij willen kinderen heel vaak naar de wintersport, speelgoed van goedkoop plastic en drinken uit een pakje dat ze daarna achteloos op straat gooien. Als ze eenmaal tiener zijn vertrekken ze met vliegtuigen naar Bali, om daarna door te hopen naar Australië en al blowend het klimaat alsmaar verder achterop te helpen.

Maar als ze kunnen spijbelen voor een beter klimaat zullen ze die kans met beide handen aangrijpen. Wat dat betreft zijn kinderen net mensen.

Gijs Groenteman (1974) is schrijver, presentator en journalist. Wekelijks schrijft hij voor Het Parool een column.
Het Parool, 25-1-2019

Opdracht 5: een reactie in stijl

Je gaat individueel een reactie schrijven op de column uit opdracht 4. De reactie is in de vorm van een heel korte column van twee alinea's. In de eerste alinea geef je je mening en in de tweede alinea ondersteun je die mening met een persoonlijk verhaal.

Stap 1

Kies eerst op welke van de volgende vragen uit de column je gaat reageren. Brainstorm één minuut over de inhoud van je reactie.

Ik kies voor:

- “Wie kan het eigenlijk wat schelen dat er gespijbeld wordt? Wie heeft er last van?”
OF
- “Dit probleem heb ik trouwens vaker met kinderen en idealen. Hoe ver zijn ze écht bereid te gaan voor een betere wereld?”
OF
- Ik heb geen vraag nodig om een reactie te formuleren op deze column.

Brainstorm:

Stap 2

- Schrijf je column van twee alinea's op de volgende bladzijde.
- Verwerk in de eerste alinea je mening.
- Verwerk in de tweede alinea een persoonlijke ervaring (mag verzonnen zijn).

Les 4

Leerdoelen

Je bent nu halverwege de zes lessen. Als het goed is, kun je aan je ouders/buren/vrienden de volgende dingen uitleggen:

- wat een genre is
- welke genrekenmerken columns hebben
- waar je op moet letten als je een column schrijft
- waarom versterkers, verzwakkers en stempels oordelende woorden zijn
- wat het effect van taalgebruik in columns op jou als lezer kan zijn
- waarom al deze dingen handig zijn om te weten/kunnen 😊

Opdracht 6: onderzoek naar een columnist

Jullie gaan onderzoek doen naar de persoonlijke stijl van columnist Thijs Zonneveld. In les 1 ben je al een van zijn columns tegengekomen: *Onze Max is onfeilbaar*. Op bladzijde 20 staat deze column nog een keer en op bladzijde 21 vind je de column *Een hartverscheurend mooie nederlaag*. Voor deze opdracht lezen de oudste twee groepsleden *Onze Max is onfeilbaar* en de jongste twee *Een hartverscheurend mooie nederlaag*.

Stap 1

- Analyseer jullie column op onderstaande punten.
- Maak aantekeningen, want de uitkomst van je analyse heb je nodig voor de volgende stap.
- Gebruik eventueel het schema op blz. 6 ter ondersteuning.

Analysepunten	<i>Onze Max is onfeilbaar / Een hartverscheurend mooie nederlaag</i> (omcirkel welke column jullie analyseren)
Doel: wil de columnist vooral overtuigen of amuseren/emotioneren? Waar zie je dat aan?	
Opbouw: trekt de inleiding jouw aandacht? Waarom wel/niet? Geeft het slot je iets te denken mee? Waar zie je dat aan?	
Taalgebruik: waar bestaat de persoonlijke stijl van de columnist uit? Versterkers en verzwakkers? Stempels? Humor? ...? Geef concrete voorbeelden.	

Klaar? Ga verder met stap 2.

Stap 2

- Wissel de analysepunten in je groepje mondeling met elkaar uit.
- Bespreek ook met elkaar of jullie denken dat deze columnist een vast onderwerp heeft.
- Bedenk wat kenmerkend is voor de stijl van Thijs Zonneveld, schrijf dat hieronder op.

De stijl van Thijs Zonneveld kun je herkennen aan:

Onze Max is onfeilbaar*

Voor de camera stond een jochie. Er kwam stoom uit zijn oren en zijn blik stond op doden. Hij was ziedend. In zijn aderen, waar normaal gesproken ijswater doorheen loopt, kookte zijn bloed. Toen hij zijn mond open deed droop er vloeibare haat uit: „Het was een belachelijke beslissing van een mongool van een steward.”

Een paar duizend kilometer verderop barstte er gejuich los in de studio van Ziggo.

Scheldwoorden! Sensatie! Schandaal! Het was platter dan plat, maar dat was blijkbaar niet erg. Niemand zette een kanttekening bij het gedrag van Max Verstappen. Vader Jos kreeg alle ruimte om zijn gal te spuwen. Hoe bozer iedereen was, hoe beter. Wij, het Nederlandse volk, met ons onaantastbaar wonderkind Max, waren bestolen. Het bordje demagogie** werd opgediend in hapklare brokken.

Als je demagogie naar binnen schrokt zonder na te denken, komt het er ook weer uit. In welke onsmakelijke vorm dan ook. Nu, een paar dagen later, weten we dat Mika Salo – een van de Formule 1-officials achter de jurytafel – doodsb bedreigingen heeft gekregen van Nederlandse idioten (die ik weiger fans te noemen). Die Salo moest sterven, omdat zijn collega het gore lef had gehad om de verkeerde coureur vijf seconden straf tijd te geven.

Ik vond de inhaalactie van Verstappen op Kimi Räikkönen tamelijk briljant, maar je kunt moeilijk ontkennen dat hij een risico nam. Als je buiten de baan rijdt, dan geef je de jury de kans om je te bestraffen. Dat ze niet hetzelfde deden bij andere coureurs is niet relevant: als je zelf een regel overtreedt, heeft het geen zin om te wijzen naar anderen.

Bij de Formule 1 gaat het zo vaak over het wel of niet overtreden van een of ander regeltje dat de jury nu eenmaal een (te) grote invloed heeft. Maar het gaat me er niet eens om of de straf al dan niet terecht was. Het gaat me erom dat er rond Verstappen een cultuur geschapen wordt, waarin zelfs de vraag of hij iets verkeerd heeft gedaan al verboden terrein is. Elke tegenslag wordt per definitie op het conto van zijn auto, een tegenstander of de jury geschreven. Onze Max is onfeilbaar.

Zijn vader, zijn management en Ziggo – een sportzender die ongezond dicht tegen Verstappen aan schurkt – hebben een cultuur geschapen waarin Max nooit een spiegel krijgt voorgehouden. Dat hij ongelofelijk talentvol is kan iedere leek zien, maar dat hij (net als zijn vader) nogal een kort lontje heeft is ondertussen ook goed zichtbaar. Dat lijkt me niet zo handig als Formule 1-coureur. Het lontje lijkt ook een stuk korter dan één of twee jaar geleden: destijds deed hij me veel meer denken aan een ijskonijn.

Ik doe niet alsof ik verstand heb van de Formule 1, maar ik heb wel veel vaker jonge sporters gezien die door hun omgeving veel te hoog op hun paard werden getild. Ze kregen nooit kritiek, ze konden nooit iets verkeerd doen. Net als nu bij Verstappen gebeurt. Doen alsof hij onfeilbaar is, is het domste wat zijn entourage kan doen.

Straks gaat hij er zelf ook nog in geloven.

Algemeen Dagblad, 27-10-2017

* onfeilbaar: nooit een fout maken

** demagogie: proberen iemand te overtuigen van een onwaarheid door een beroep te doen op gezond verstand

Een hartverscheurend mooie nederlaag

Ik wreef in mijn ogen. Nog een keer. En daarna nog maar eens. Hoe vaak ik ook wreef: ik zag hetzelfde. Die hoekige schouders. Dat rossige haar. Dat kleine, lichte pedaaltredje. Het was hem echt. Steven Kruijswijk zat in de kopgroep, met nog 130 kilometer te gaan.

Het was niet gepland. Eerder een ingeving. Hij zag eens kans, hij voelde het kriebelen – en weg was hij. Vertrokken voor een avontuur waarvan hij zelf niet wist waar het zou eindigen.

De Tour is pas net halverwege – maar Kruijswijk ging all-in. Zoiets gebeurt zelden in het huidige wielrennen. Negenennegentig van de honderd klassementsrenners blijven zitten in het peloton, sparen energie en verdedigen hun plekje – zeker als er nog zoveel bergetappes volgen. Ze weten allemaal dat vroeg aanvallen zelden succes heeft. Het is vragen om problemen. Het is belletjellen bij de Man met de Hamer.

Kruijswijk deed het toch. Ondanks dat hij op plek 6 in het klassement stond, ondanks de Skybots* die achter hem aan reden, ondanks de renners die op zijn bagagedrager gingen zitten. Op 73 kilometer van de streep schudde hij iedereen van zich af en begon hij aan een solo naar de Alpe. Hij belde niet met zijn ploegleider, hij keek niet achterom. Niet rekenen, trappen. Het was één tegen allen, het was vechten tegen de bierkaai en het getuigde van cojones** zo groot dat het een wonder was dat ze in zijn wielbroek pasten.

Zes minuten pakte hij, genoeg om hoop te hebben. Daarna begon de voorsprong te smelten. Eerst als een sneeuwmuur op de Col d'Agnel, daarna als een raketje op een bakplaat. Zijn benen begonnen langzamer en langzamer te draaien. De kilometers duurden steeds langer, het klokje bovenin het beeld tikte terug. Vier minuten werd drie, drie werd twee, twee werd er één. Het besef dat hij het niet ging halen viel als een zak cement van acht hoog in zijn nek. Toen Chris Froome hem inhaalde, zag hij voor het eerst in uren weer een andere renner. Hij probeerde nog aan te pikken, maar vergeefs. Hij had zichzelf uitgewrongen als een tube tandpasta; in zijn benen echode slechts leegte.

Na de finish viel hij bijna om. Toen hij uitgehijgd was, legde hij uit aan de pers dat hij niet van plan was om drie weken alleen maar te volgen. Daarna ging hij in een hoekje tegen een hek aan zitten, zijn ogen verscholen achter zijn bril. Hij mocht niet het podium op vanwege een overwinning of een gele trui, hij móest erop vanwege een rugnummer voor de strijdlust. Hij was ingehaald door de werkelijkheid.

Gegokt en verloren.

Maar allemachtig. Wat was het een hartverscheurend mooie nederlaag.

Algemeen Dagblad, 20-7-2018

* Skybots: wielrenners van de ploeg Sky die worden vergeleken met robots

** cojones: Spaans voor ballen (letterlijk) en moed (figuurlijk)

Opdracht 7: jouw eigen stijl

Je hebt de afgelopen lessen van verschillende columnisten columns gelezen. Nu ga je uitproberen wat jouw eigen stijl is door een alinea voor een column te schrijven.

- Herschrijf onderstaande tekst zo dat deze in een column past óf schrijf een reactie van een alinea op onderstaande tekst in columnstijl.
- Je mag inhoudelijk dingen weglaten en toevoegen, als maar duidelijk naar voren komt dat de alinea in een column past.
- Vind je het lastig om in columnstijl te schrijven? Kies dan één of twee van onderstaande stijlelementen die je gebruikt bij het (her)schrijven.
  - Ik gebruik veel versterkers om te overdrijven.
  - Ik gebruik veel verzwakkers op een overdreven manier iets af te zwakken.
  - Ik vind het leuk om verschillende stempels te gebruiken.
  - Ik gebruik veel humor in mijn column.
  - Ik verwerk eigen emoties in mijn column.
  - Ik verwerk persoonlijke ervaringen in mijn column.
  - Ik spreek de lezer direct aan in mijn column door bijvoorbeeld 'u' of 'je' te gebruiken.

De Franse overheid heeft vanaf deze maand het gebruik van smartphones op basisscholen en middelbare scholen verboden. De apparaten zouden de aandacht van scholieren te veel afleiden. Zou zo'n verbod in Nederland ook een goed idee zijn? Het is een van de speerpunten van het beleid van de Franse onderwijsminister Jean-Michel Blanquer: smartphones in schoolgebouwen zijn voortaan uit den boze. De apparaten leiden volgens hem de aandacht van de tieners af en frustreren daarmee het opdoen van kennis, het primaire doel voor kinderen op school. In Nederland kan zo'n regel niet door de overheid worden opgelegd; het schoolsysteem is hier minder gereguleerd dan in Frankrijk. Nederlandse scholen mogen zelf bepalen of het gebruik van smartphones op school verboden wordt. Cijfers over hoeveel van de ruim zeshonderd scholen dit verbieden, zijn niet voorhanden. (www.nu.nl)

Les 5

Opdracht 8: een column schrijven in jouw persoonlijke stijl

In deze opdracht schrijf je zelf in stappen een column, maar je helpt elkaar als groepje waar nodig. Voor elke stap staat een tijdsaanduiding. Je docent geeft het aan als het tijd is voor de volgende stap. Ben je eerder klaar? Ga dan verder met de volgende stap.

Stap 1

(10 min) Als eerste gaan jullie brainstormen over het onderwerp en de persoonlijke stijl van je column. Je mag samen brainstormen, maar maakt individuele keuzes. Je moet immers zelf een column schrijven. Vind je het lastig om op ideeën te komen? Gebruik dan columns uit eerdere lessen als inspiratie. Vul al brainstormend onderstaand lijstje aan.

Mijn column gaat over: huiswerk maken / bijbaantjes / mijn hobby, namelijk ... / eigen onderwerp, namelijk ...

Dit is mijn mening over mijn onderwerp:

Dit is mijn persoonlijke ervaring op het gebied van mijn onderwerp:

Mijn column is te herkennen aan mijn eigen stijl. Dit zijn de kenmerken van die stijl (zeg in ieder geval iets over het gebruik van versterkers, verzwakkers en stempels):

Slot column (herhaal je punt/hoofdgedachte en voeg een verrassende wending of een overdreven conclusie toe)

Checklist

- Mijn column bevat een persoonlijk verhaal met een mening
- Mijn column raakt de lezer (maakt de lezer blij/verdrietig/emotioneel)
- Mijn column heeft iets verrassends (een andere kijk op het onderwerp, een onverwachte wending)
- Mijn column is in een persoonlijke stijl geschreven en dat kun je herkennen aan: ...

Stap 3

(10 min) Tijd voor feedback! Wie van jullie schreef de beste column? Wissel de columns binnen jouw groepje met elkaar uit. Vul in het werkboek van je klasgenoot onderstaand schema in voor je klasgenoot.

Ingevuld door:	Niet waar	Een beetje	Waar
De column bevat een persoonlijk verhaal met een mening			
De column raakt mij (maakt mij blij/verdrietig/emotioneel)			
De column heeft iets verrassends (een andere kijk op het onderwerp, een onverwachte wending)			
De column is in een persoonlijke stijl geschreven			

Lees nu ook de columns van je andere groepsgenoten en bepaal met elkaar welke column jullie het beste vinden en waarom. Schrijf dat hieronder op.

De beste column is van:

---

omdat

Les 6

Opdracht 9: receptanalyse

De afgelopen lessen heb je columns gelezen en geschreven. Nu ga je kijken wat je met deze kennis kunt binnen een ander genre. Op bladzijde 29 staat een recept voor Nieuwjaarsstamppot.

- Gebruik bij het invullen van het schema niet alleen het recept voor Nieuwjaarsstamppot, maar ook je eigen voorkennis over recepten.
- Maak per onderdeel (vorm, inhoud enz.) een algemene omschrijving die voor recepten in het algemeen geldt.
- Voor het onderdeel vorm is dit voorgedaan.

Algemene omschrijving vorm	Een recept heeft meestal een plaatje van het eten, een lijst met ingrediënten en een omschrijving van hoe je het eten moet maken.
Algemene omschrijving publiek/bron	Een recept vind je vaak terug in: Een recept is meestal bedoeld voor dit publiek:
Algemene omschrijving doel	Het belangrijkste doel van een recept is:
Algemene omschrijving inhoud	In een recept vind je de volgende inhoudelijke elementen terug:
Algemene omschrijving opbouw	De opbouw van een recept is als volgt:
Algemene omschrijving taalgebruik	In een recept zie je vaak het volgende taalgebruik terug:

Uit: Groningse Pot. Van knipselbonenstampot tot krudoortjesbrij. (2014) Uitgeverij De Lantaarn, Soest.

Nieuwjaarsstampot

Nieuwjaarsstampot werd in Groningen – de naam zegt het al – traditioneel gegeten op nieuwjaarsdag. De stampot werd gemaakt van de eerste snijbonen uit het zout.

Bereiding

Doe de witte bonen in een pan met water en laat ze een nacht weken.

Kook de bonen de volgende dag in het weekwater in 1 uur gaar en laat ze dan in een vergiet goed uitlekken.

Was intussen de snijbonen en snijd ze fijn in de snijbonenmolen.

Schil de aardappelen, was ze en snijd ze in stukken.

Leg de aardappelen met de dobbelsteentjes spek in een pan en giet er zo veel water bij dat alles half onder staat.

Leg dan de snijbonen en de rookworst erop (prik er met een vork wat gaatjes in, dan kookt de worst niet stuk), voeg wat zout toe, breng aan de kook en laat alles in 30 minuten gaar koken.

Haal vervolgens de rookworst uit de pan, stamp de aardappelen, snijbonen en spekjes door elkaar en schep dan voorzichtig de uitgelekte witte bonen erdoor. Laat alles nog even goed warm worden.

Schep de stampot in een schaal en dien de nieuwjaarsstampot op met de in plakjes gesneden rookworst.

Ingrediënten

250 gram witte bonen

500 gram snijbonen

1 kilo aardappelen

200 gram mager rookspek

in dobbelsteentjes

1 rookworst

zout

Opdracht 10: welk genre is dit?

In de eerste les over het lezen en schrijven van columns heb je verschillende teksten gesorteerd. Twee van deze teksten zie je op de volgende pagina's.

- Op bladzijde 31-32 de tekst *Zó slecht is Suburbicon nou ook weer niet*, van de website www.ugenda.nl, een website waarop allerlei culturele activiteiten in de omgeving van Nijmegen staan.
- Op bladzijde 33-34 de tekst *The Lion King is een visueel spektakel als zelden vertoond*, uit De Volkskrant.

Je maakt deze opdracht met je groepje. Stel dat iemand je zou vragen in welk genre deze twee teksten passen en waarom, wat zouden jullie dan antwoorden?

- Gebruik de kennis die je de afgelopen lessen hebt opgedaan en je eigen voorkennis om deze vraag te beantwoorden.
- Brainstorm met elkaar over het antwoord en schrijf het daarna hieronder op.

Deze teksten behoren tot het genre

Dat zien wij aan

Typisch taalgebruik dat je in dit genre tegen kunt komen is

Het is handig om deze kennis over dit genre te hebben omdat

Zó slecht is *Suburbicon* nou ook weer niet ***

Geschreven door [Karl van Heijster](#) zaterdag, 18 november 2017

Julianne Moore en Matt DamonFoto: The Searchers

Subtiel is-ie niet, George Clooneys nieuwste film over racisme in het Amerika van de jaren '50. Maar wie zich voorbereidt op zijn botte bijl, zou nog wel eens een leuke film kunnen zien. Vanaf nu te zien bij LUX Nijmegen.

Als een zwart gezin zijn intrek neemt in het idyllische Suburbicon, staat de voorstad al gauw op haar achterste benen. De racistische bewoners verzamelen zich rondom hun nieuwe woning en eisen dat het gezin zo snel mogelijk de buurt verlaat. Ondertussen voltrekt zich bij de burens een persoonlijker, maar even ingrijpend drama, als de vrouw des huizes overlijdt na een woningoverval. Maar de overval is niet wat het lijkt. Achter de schone schijn van Suburbicons modelgezinnetjes schuilen de cynische overblijfselen van de 'American Dream'.

Karikaturaal

Of klinkt dat te zwaar? Het klinkt wel wat zwaar, niet? Nou, het is ook zwaar. Of liever: het ligt er zo dik bovenop allemaal. En dat terwijl *Suburbicon* alle ingrediënten heeft om een topper te worden: een script van de anders zo subtiële gebroeders Coen, een topcast – let vooral op de geweldige dubbelrol van Julianne Moore – en een fifties-aankleding om je vingers bij af te likken. Waar het dan misgaat? Het is makkelijk om de regie van George Clooney als schuldige aan te wijzen, maar... Nee, ik heb er even over nagedacht, en het ligt inderdaad aan de regie van George Clooney.

Want in Clooneys *Suburbicon* is de aanblik van zwarte huid al genoeg om een hele straat tot stilstand te brengen of een dorpsvergadering te doen ontsporen. Of die karikaturale schets van fatsoenlijk Amerika gemeend is of ironisch, laat ik in het midden. Het is vooral heel erg matig uitgewerkt, en als achtergrond van een serie *Fargo*-esque misdaadperikelen voelt het misplaatst. Dat hij zijn personages met inktzwart cynisme inkleurt, maakt de boel er niet beter op. Voor helemaal niemand is er een uitweg uit deze vreselijke toestand, en dat lijkt ook helemaal niemand te willen. Het hart ontbreekt, en de flauwigheid van wat overblijft weerhoudt Clooney er niet van alsnog een botte bijl te hanteren in zijn presentatie.

Oscar Isaac

Maar toch, met hier en daar een voor de Coens zo typerend misverstand, en op zijn tijd een hilarische dialoog – het is moeilijk je lachen in te houden als Matt Damon zijn zoon naar een kostschool wil sturen – is *Suburbicon* toch ook weer niet zó slecht. En ik zou liegen als ik zou zeggen dat ik niet heb genoten van elke seconde waarin Oscar Isaac in beeld is. Het ding is alleen, je moet je er wel voor door een boel loodzware nonsens heen worstelen. Wie zich daarop voorbereidt zou nog wel eens een leuke film kunnen zien.

The Lion King is een visueel spektakel als zelden vertoond

Na één minuut ben je al verkocht. Door de gangpaden paraderen alle passagiers van de Ark van Noah, afdeling Afrika. Een olifant met wapperende oren, waar een vrolijk kleintje achteraan huppelt, zebra's, antilopen, hyena's, giraffen en natuurlijk leeuwen. Die kleurrijke beesten zijn zo ongelooflijk mooi en ingenieus gemaakt, dat je het kaartje voor The Lion King er al bijna uit hebt na deze optocht.

Patrick van den Hanenberg 31 oktober 2016, 10:13

We kennen het verhaal van de succesvolle tekenfilm, van de vorige Nederlandse versie tien jaar geleden, of van dat tripje naar Londen of New York waar de musical al sinds mensenheugenis volle zalen trekt: leeuwenwelp Simba wordt door zijn vader Mufasa aan de dieren van de Pridelands gepresenteerd als de toekomstige troonopvolger. Zijn oom Scar grijpt echter met list en geweld de macht. Mufasa wordt

vermoord en de kleine Simba wordt verjaagd. Na een avontuurlijke reis keert Simba als volwassen leeuw terug en eist de troon op.

Julie Taymor, de oorspronkelijke regisseur van de Broadway-versie, heeft van The Lion King een visueel spektakel gemaakt, zoals zelden is vertoond op een musicalpodium. Toch steekt er een opbouwfout in de productie. Met die overdonderende opening is meteen de belangrijkste troefkaart op tafel gelegd. Als een goochelaar direct zijn meest ingewikkelde truc doet, valt de rest toch een beetje tegen.

In welke uithoek van de wereld je deze musical ook bezoekt, hij is overal exact hetzelfde. Hier en daar kunnen hooguit wat kleine nieuwe accenten worden gelegd. Die zijn in Scheveningen niet allemaal even gelukkig. Vertaler Martine Bijl (degelijk werk) kon het weer niet laten om er iets in te wurmen uit een andere sfeer. Nu stopt ze een 'Hema douchegordijn' in de tekst. Slaat nergens op. Ook de toegevoegde muziek van Er staat een paard in de gang is een misser.

Het spannende van een nieuwe versie is de kwaliteit van de spelers. De (door Disney verplichte) Zuid-Afrikaanse delegatie is top, vooral Gugwana Dlamini als Rafiki, de wijze mandril, of eigenlijk sjamaan. Met haar elegant-scherpe stem houdt zij alle verhaallijntjes bij elkaar. David Goncalves is als koning Mufasa een minder goede keus. Als acteur valt hij door de mand. Het lijkt alsof hij zijn tekst pas gisteren voor het eerst onder ogen heeft gekregen. Jorit Ruijs doet het prima als Scar, hij is een rotzak, zonder te overdrijven. In de tweede helft zijn de kleine Simba en zijn vriendin Nala volwassen. Naidjim Severina als Simba valt niet op en valt niet tegen. Gaia Aikman maakt dat deel tot een feest met haar uitvoering van Shadowland/Arm land. Dat lied golft met koorondersteuning langzaam naar een orgastisch hoogtepunt, die de rillingen over je rug doet lopen. Zij is de koningin van de voorstelling.

[The Lion King](#) door Stage Entertainment. Script: Rogers Allers & Irene Mecchi. Muziek en liedteksten: Elton John, Tim Rice, Lebo M e.a. Vertaling: Martine Bijl. Choreografie: Garth Fagan. Regie, kostuum- en poppenontwerp: Julie Taymor. Circustheater Scheveningen, 30 oktober.